

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ 2023:

Ο Δρόμος προς την ανάπτυξη

Συμπεράσματα
Ημερίδας

Την Τετάρτη 25 Οκτωβρίου 2023 στο NJV Athens Plaza το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών σε συνεργασία με το Fraser Institute και το Atlas Network διοργάνωσαν την Ημερίδα Αξιολόγησης της Οικονομικής Ελευθερίας, όπου παρουσίασαν τις μεταρρυθμιστικές προτάσεις που μπορούν να φέρουν την πολυπόθητη και πολυσυζητημένη ανάπτυξη στη χώρα μας. Ο Έλεγχος της Οικονομικής Ελευθερίας (Economic Freedom Audit) είναι ένα εργαλείο αξιολόγησης πέντε κρίσιμων κατηγοριών και 42 επιμέρους δεικτών που ανιχνεύουν τις ρίζες των οικονομικών προκλήσεων μιας χώρας, δίνοντας τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες και το κοινό να

δουν τις επιδόσεις της χώρας τους σε σχέση με τους περιφερειακούς, παγκόσμιους, και τους 10 κορυφαίους μέσους όρους οικονομικής ελευθερίας. Βασιζόμενοι σε δεδομένα που παρέχει το Fraser Institute, οι δείκτες περιλαμβάνουν αξιολογήσεις του μεγέθους του κράτους, των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής, των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο, και του ρυθμιστικού βάρους. Κατά τον τρόπο αυτό, ο έλεγχος παρέχει στην κυβέρνηση και στους πολίτες έναν οδικό χάρτη των μέτρων πολιτικής που πρέπει να ακολουθηθούν για την ενίσχυση της οικονομικής ελευθερίας, της ανάπτυξης, και της ευημερίας.

I. Μέγεθος του κράτους

A. Περιγραφή της σημερινής κατάστασης και των προβλημάτων:

Η Ελλάδα κατατάσσεται χαμηλά στην ΕΕ σε ό,τι αφορά τον γενικό Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας, παρά τις επιμέρους βελτιώσεις που έχουν σημειωθεί. Η σημαντικότερη υστέρηση σημειώνεται στη φορολόγηση. Η φορολογική επιβάρυνση και οι συντελεστές είναι υψηλοί σε σύγκριση με άλλες χώρες, ενώ σημαντικά ζητήματα αποτελούν η φοροδιαφυγή και η χαμηλή φορολογική βάση. Έκφανση του προβλήματος αυτού είναι η υπερβολική έμφαση στην έμμεση φορολογία, επιλογή που συνήθως αφορά αναπτυσσόμενες και όχι ανεπτυγμένες οικονομίες, αλλά και η έναρξη του υψηλότερου φορολογικού συντελεστή ατομικού εισοδήματος μόλις από τα 45.000 ευρώ.

Το ποσοστό των δημοσίων δαπανών σε σχέση με το ΑΕΠ είναι ανώτερο του μέσου όρου της ΕΕ και επιβαρύνεται ιδιαίτερα από τις δαπάνες για συντάξεις, ένα επίμονο, πιεστικό και δυσεπίλυτο πρόβλημα, δεδομένων των πολύ αρνητικών δημογραφικών τάσεων της χώρας. Χαρακτηριστικά, μόνο το 4% των δαπανών του πρώτου πυλώνα του συνταξιοδοτικού καλύπτονται από εισφορές ενώ το υπόλοιπο ποσό αφορά επιδοτήσεις. Προβληματικές είναι επίσης οι εφαρμοζόμενες επιδοματικές πολιτικές που εντάθηκαν ιδίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας με συχνά οριζόντιο τρόπο με αποτέλεσμα να επιδεινω-

θεί το συχνό πρόβλημα οι πραγματικά ωφελούμενοι να μην είναι όσοι όντως χρήζουν αρωγής.

Συμπερασματικά, οι ριζωμένες δομές του κράτους δεν ενισχύουν αποτελεσματικά την ανάπτυξη και την επιχειρηματικότητα, ενώ επιβαρύνουν υπέρμετρα πολίτες και επιχειρήσεις χωρίς να αποδίδουν αντίστοιχης ποιότητας υπηρεσίες.

B. Προτάσεις που διατυπώθηκαν:

- Μείωση του μεγέθους του κράτους:** Προτάθηκε η μείωση των προσλήψεων στο δημόσιο και η απόδοση έμφασης στην ποιότητα των νέων δημοσίων υπαλλήλων, η επανεξέταση των δημοσίων οργανισμών και η κατάργηση ή συγχώνευση αυτών που υπολειπούνται. Προϋπόθεση για τη μείωση του κράτους είναι εξάλλου η απλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου. Επιπλέον, η χρησιμοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης της ΕΕ πρέπει να γίνει με τρόπο που θα ενισχύει τις ιδιωτικές επενδύσεις. Η πρακτική των επισκοπήσεων δαπανών που εφαρμόστηκε κατά την περίοδο της κρίσης σε κάποια υπουργεία και απέδωσε αποτελέσματα μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμη και αποτελεσματική.
- Βελτίωση της φορολογικής πολιτικής:** Αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος για μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων και ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης. Μεί-

ωση των εισφορών και της φορολόγησης της εργασίας.

- 3. Αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος του συνταξιοδοτικού συστήματος:** Αναγνώριση του προβλήματος ως ζήτημα άμεσης και πιεστικής προτεραιότητας και μετάβαση σε ένα ανταποδοτικό σύστημα.
- 4. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης:** Υποστήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων μέσω κατάρτισης και χρηματοδοτικών εργαλείων που θα διευρύνουν την πρόσβαση σε επενδυτικά κεφάλαια, προώθηση της συνεργασίας με τα πανεπιστήμια και δημιουργία κινήτρων για την ανάπτυξη και διεύρυνση τους με την επέκταση δομών όπως τα επιχειρηματικά εκκολαπτήρια και οι επιταχυντές. Απλοποίηση

και βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου για την επιχειρηματικότητα. Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της μείωσης του κόστους της.

- 5. Κοινωνική πολιτική και αλληλεπίδραση φορολογικής-μεταβιβαστικής πολιτικής:** Αναδιάρθρωση των κοινωνικών δαπανών με έμφαση στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των επιδοτήσεων και την κατάρτιση ορθών κριτηρίων για την αναδιανομή των πόρων.

Συμμετέχοντες: Παναγιώτης Λιαργκόβας, Χάρης Βλάδος, Γιώργος Μπήτρος, Γιώργος Αλογοσκούφης, Βασίλης Κωστέας, Γιώργος Χριστόπουλος, Σωτήριος Μηλιώνης, Θάνος Σιαμντάνης, Ηρακλής Κόλιας, Παπαδάτος, Fred MacMahon

II. Κράτος Δικαίου

A. Περιγραφή της σημερινής κατάστασης και των προβλημάτων:

Στον τομέα της δικαιοσύνης η Ελλάδα καταγράφει καλύτερες επιδόσεις στον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας σε σύγκριση με τους υπόλοιπους εξεταζόμενους τομείς. Ωστόσο, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα που περιλαμβάνουν μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή δικαιοσύνης, αβεβαιότητα στο καθεστώς των δικαιωμάτων και παραβίαση νομικών υποχρεώσεων, ανορθολογική κατανομή του δικαστικού προσωπικού και μη αποτελεσματική κατανομή των σχετικών φόρων. Η υποστελέχωση της δικαιοσύνης και η μη αξιοποίηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων, καθώς και η υπερδικονόμηση συντελούν στα προβλήματα αυτά.

Ιδιαίτερα η εφαρμογή και η τήρηση των συμβάσεων αποτελεί την achilles πτέρνα του ελληνικού δικαστικού συστήματος, με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στις αναπτυξιακές προοπτικές και την υλοποίηση νέων, και ιδίως ξένων, επενδύσεων στη χώρα μας. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από την πρακτική των συνεχών αναβολών και τη μη αποτελεσματική χρήση της διαμεσολάβησης.

Σημαντικά είναι επίσης τα προβλήματα στα πε-

διά των χρήσεων γης, του κτηματολογίου και των κτηματογραφήσεων, των ρυμοτομικών βαρών και της πνευματικής ιδιοκτησίας, μολονότι σταδιακά η νομολογία εναρμονίζεται με αυτή των υπερεθνικών δικαστηρίων προσφέροντας πλήρη προστασία.

Ακόμη, η ΕΕ ζητά συχνά την ενίσχυση της συμμετοχής του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου στη διαδικασία επιλογής των ανώτατων δικαστών, ωστόσο η επιλογή αυτή μπορεί να επιδεινώσει ακόμη περισσότερο το πρόβλημα, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε ισχυρές αντιπαραθέσεις, κλίκες και προσωπικές αντιδικίες στη διαδικασία της επιλογής, με αντίστοιχη πλήρη αποδυνάμωση της αξιολόγησης, του πειθαρχικού ελέγχου και της λογοδοσίας.

B. Προτάσεις που διατυπώθηκαν:

- 1. Τεχνολογική Αναβάθμιση:** Χρήση τεχνολογικών εργαλείων και τεχνητής νοημοσύνης για την ενίσχυση της προδικασίας και την αντικειμενική χρέωση των δικογραφιών, με στόχο την επιτάχυνση της δικαιοσύνης, διάσπαση των φαύλων κύκλων και τη βελτίωση της δικαστικής διαδικασίας.
- 2. Αξιοποίηση των εξωδικαστικών μηχανισμών:**

Να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των διαφορών που χρειάζονται δικαστική απόφαση, με ενίσχυση των σχετικών κινήτρων και αντικινήτρων.

- 3. Ενίσχυση της υποστήριξης του δικαστικού έργου:** Να εξεταστεί η δυνατότητα δημιουργίας σώματος βοηθών δικαστών που θα στελεχωθεί από δικηγόρους.
- 4. Ανεξαρτητοποίηση των Ανώτατων Δικαστών:** Εξασφάλιση μεγαλύτερης ανεξαρτησίας στην επιλογή των ανώτατων δικαστών, ώστε να μειωθεί η πολιτική επιρροή.
- 5. Διαφάνεια και Αξιολόγηση:** Ενίσχυση της διαφάνειας μέσω της προσωποποιημένης αξιολόγησης του δικαστικού έργου. Δημιουργία γραφείων τύπου ώστε να μεταφέρονται σωστά οι αποφάσεις στην κοινή γνώμη. Ορισμός διαστήματος χρονικής απαγόρευσης ορισμού αφυπηρετούτων δικαστών σε ανεξάρτητες αρχές ή σε σημα-

ντικές θέσης της διοίκησης ώστε να μην εγείρονται υποψίες συναλλαγής.

- 6. Προτάσεις για την Αστική και Πειθαρχική Ευθύνη:** Η αναθέωση του νομοθετικού πλαισίου για την αστική και πειθαρχική ευθύνη των δικαστών θα ενισχύσει την υπεύθυνη εκτέλεση των δικαστικών καθηκόντων.
- 7. Ψηφιοποίηση και Αναβάθμιση Υποδομών:** Εκτεταμένο πρόγραμμα για την ψηφιοποίηση και την αναβάθμιση των κτιριακών υποδομών των δικαστηρίων, ώστε να ενισχυθεί η αποδοτικότητα και πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Συμμετέχοντες: Γεώργιος Καρβέλης, Φώτιος Γιαννούλας, Στάθης Ποταμίτης, Αθανάσιος Αναγνωστόπουλος, Μιχαήλ Πικραμμένος, Αλέκος Κρητικός, Κωνσταντίνα Μπουντούρη, Γιάννης Μελιανός, Δημήτριος Τίτσιος, Ευαγγελία Βαγενά, Alexis Tessier.

III. Ρυθμιστικό βάρος

A. Κατάσταση και προβλήματα του Ρυθμιστικού Πλαισίου:

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στο ρυθμιστικό της πλαίσιο, με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας να την κατατάσσει στις λιγότερο ελεύθερες οικονομίες της ΕΕ, μολονότι οι προσπάθειες απλοποίησης και εκσυγχρονισμού που έχουν αναληφθεί τα τελευταία χρόνια είναι σημαντικές.

Χαρακτηριστικά, η επίδοση της Ελλάδας στο βάρος του ρυθμιστικού πλαισίου είναι μόλις 2,625 με άριστα το 10. Τα προβλήματα περιλαμβάνουν τις συχνές αλλαγές και αντιφάσεις στις νομοθεσίες, την πολυνομία και την υπερβολική ρύθμιση, και την αδυναμία στην αποτελεσματική εφαρμογή και επιτήρηση των νόμων. Συχνά οι κυβερνήσεις επιλέγουν τη λύση της υπερβολικής ρύθμισης, με τις διαδικασίες έγκρισης και τις αδειοδοτήσεις να είναι βαρύτερες, και το κόστος συμμόρφωσης υψηλό, ενώ ταυτόχρονα ο έλεγχος για την τήρηση των κανονισμών είναι εξαιρετικά ανεπαρκής.

Η προσπάθεια που έχει ήδη ξεκινήσει, και φαίνεται να επιβραδύνεται, πρέπει να συνεχιστεί και να ολοκληρωθεί.

B. Προτάσεις που διατυπώθηκαν:

- 1. Απλοποίηση της Νομοθεσίας:** Μείωση του αριθμού και της πολυπλοκότητας των νόμων, ενθαρρύνοντας την καθαρότητα και τη συνέπεια στην ρύθμιση. Αξιοποίηση της αρχής «1 για 2», όπου για κάθε νέα ρύθμιση θα πρέπει να ακυρώνονται δύο παλαιές. Αξιοποίηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης της χρησιμότητας μιας ρύθμισης, όπου οι ρυθμίσεις που δεν θα δικαιολογούνται επαρκώς θα καταργούνται.
- 2. Επιτήρηση της εναρμόνισης με την ΕΕ:** Δημιουργία μηχανισμού που θα εντοπίζει τις αποκλίσεις από τις βασικές πρακτικές που έχουν οριστεί από τους φορείς της ΕΕ και θα διατυπώνει λύσεις.
- 3. Ενίσχυση της ευθύνης της διοίκησης:** Η πολυνο-

μία και η υπερβολική ρύθμιση σε μεγάλο βαθμό οφείλονται στην απροθυμία των στελεχών της διοίκησης να αναλάβουν την ευθύνη για λήψεις αποφάσεων.

4. **Ενίσχυση της επιτήρησης και του ελέγχου:** Καθιέρωση συστηματικών ελέγχων και ενίσχυση των μηχανισμών που επιβλέπουν την τήρηση των κανονισμών στην αγορά, αυξάνοντας το προσωπικό και τους πόρους για αυτό το σκοπό.
5. **Ενσωμάτωση τεχνολογίας στη διαδικασία επιτήρησης:** Χρήση και ιδιωτικών πιστοποιημένων εργαστηρίων από όλο τον οικονομικό χώρο της ΕΕ για τον έλεγχο προϊόντων και υπηρεσιών, μειώνοντας τις διοικητικές επιβαρύνσεις.
6. **Ενίσχυση της συνέχειας του κράτους στα διάφορα επίπεδα:** Ομαλοποίηση των ρυθμιστικών σχέσεων και των αρμοδιοτήτων του κεντρικού κράτους και των άλλων επιπέδων, ιδίως της αυτοδιοίκησης, όπου συχνά μια επενδυτική άδεια

ανατρέπεται από μια νέα δημοτική ή περιφερειακή αρχή.

7. **Διαφάνεια και διαβούλευση με τους πολίτες:** Αύξηση της διαφάνειας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού και των επιχειρήσεων στη συζήτηση και στη διαμόρφωση της νομοθεσίας.
8. **Πολιτική Υποστήριξη και Συνεχής Αξιολόγηση:** Υιοθέτηση μιας σταθερής πολιτικής υποστήριξης προς την οικονομική ελευθερία, ενισχύοντας τη συνοχή και τη συνέπεια των ρυθμιστικών προτάσεων, καθώς και την εφαρμογή τους μέσω διαρκούς αξιολόγησης και προσαρμογής της νομοθεσίας.

Συμμετέχοντες: Άκης Καπασακαλίδης, Παναγιώτης Παπασταματίου, Μιχαήλ Γαλιατσάτος, Alexis Tessier, Βασίλης Κωστέας, Nissim Benmayor, Marshall Stocker, Fred MacMahon, Tom Palmer, Μιχάλης Μητσόπουλος.

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

 facebook.com/kefim.org

 twitter.com/kefim_org

 gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

 youtube.com/kefim